

Politik anbefaling: Der er behov for politisk fokus på, hvordan flere selv kan finansiere mere af deres velfærdsforbrug

Af Karsten Bo Larsen | CEPOS |

21-06-2023

Problemstilling

Flere og flere danskere tegner forsikringer og sparer i højere grad selv op til deres alderdom og sundhed. Mere end 2,7 mio. danskere har i dag en sundhedsforsikring mod kun ca. 500.000 i 2005. Alene det seneste år har yderligere 400.000 danskere tegnet en sundhedsforsikring. For de private lønmodtagere har mellem 80-90 procent tegnet en sundhedsforsikring.

En række forsikringselskaber har også rettet deres fokus mod de ældres efterspørgsel efter at tegne private forsikringer, der sikrer dem bedre velfærdsydelser – eksempelvis har Tryk Forsikring introduceret en såkaldt ”omsorgsforsikring”, hvorigennem primært ældre personer kan sikre sig ret til hjælp, hvis de kommer ud for en ulykke.

Danskernes indkøb af private velfærdsforsikringer viser, at deres krav til velfærden i fremtiden overstiger det, som de forventer, at det offentlige vil kunne tilbyde. Denne udvikling kan forekomme at være paradoks, da der løbende bliver bevilget flere penge til offentlige pleje- og sundhedsydelser, og økonomiske prognoser viser et betydeligt råderum for yderligere udvidelser af de offentlige budgetter. På trods af dette må store dele af befolkningen således have mistet tilliden til, at de kan forvente at få et niveau af velfærdsydelser fra den offentlige sektor, der lever op til egne forventninger.

Årsagen til den aftagende tillid til de offentlige velfærdsløsninger kan tilskrives en kombination af flere forskellige forhold. For det første har der i de senere år været stigende effektivitetsproblemer i den offentlige sektor. Eksempelvis er der siden 2019 kommet 8 procent flere ansatte på de danske sygehuse, men på trods af dette er der opstået problemer med ventelister, manglende overholdelse af behandlingsgarantier mv. Samtidig stiger det demografiske pres fra flere ældre på de offentlige budgetter. Selvom der er et økonomisk råderum til, at det offentlige kan tilføres flere ressourcer til håndtering af en aldrende befolkning og i nogen grad også yderligere merbevillinger, er det således ingen garanti for, at borgerne rent faktisk vil få flere og bedre velfærdsydelser, der kan imødekomme deres velfærdsefterspørgsel.

For det andet kan det forventes, at danskernes forventninger til velfærdsservices i fremtiden vil stige yderligere, fordi den generelle levestandard forbedres. Da der er grænser for, hvor meget mad, tøj mv. man ønsker at forbruge, kan den øgede velstand meget vel føre til, at danskerne ønsker at bruge en væsentlig større andel af deres indkomst på velfærdsservice. Danmark har dog allerede et af verdens højeste skattetryk, derfor kan skatterne ikke øges væsentligt uden det får alt for store negative konsekvenser for incitamentet til at arbejde, investere, være iværksætter mv. Hvis danskerne ønsker at bruge en større del af deres indkomst på velfærd i fremtiden, må dette således ske udenfor skattesystemet i individuelle privat finansierede velfærdsforsikringer.

Problemer med effektivitetsudviklingen i den offentlige sektor og øget velstand er således de oplagte forklaringer på, at flere og flere søger mod private løsninger. Uanset hvad der er årsagen til, at befolkningen i stigende grad efterspørger private velfærdsløsninger, er der tale om en meget positiv udvikling. En stigende privat finansiering giver befolkningen de velfærdsydelser, som de gerne vil have, men som de ikke kan få via den skattefinansierede velfærd. Desuden kan flere private velfærdsaktører være med til at skabe konkurrence, som giver en øget effektivitet i både den offentlige og private velfærdssektor. Udfordringen ved udviklingen i retning af mere privat velfærd er

dog, at vi i fremtiden risikerer at få en for stor grad af ulighed i velfærdsydelse med et A-hold med private forsikringer og et B-hold uden.

Derfor anbefales det, at Folketinget gennemfører reformer, der understøtter, at private velfærdsforsikringer og opsparing til egne velfærdsydelser udbredes til flere, blandt andet for at undgå et alt for udpræget A- og B-hold i ældrepleje, sundhedsydelser mv. Det er således vigtigt, at politikerne ser realiteterne i øjnene nu og får skabt et system med velfærdsforsikringer og velfærdsopsparing, der på længere sigt kan komme til at dække stort set hele befolkningen, ligesom arbejdsmarkedspensionerne gør i dag.

Løsninger

Nedenfor er oplistet en række forslag til mulige løsninger, der på forskellig vis kan imødekomme ovenstående problemstilling. Der er både forslag til frivillige og obligatoriske ordninger. Sidstnævnte bør kun overvejes, hvis man ikke gennem forbedrede økonomiske incitament kan sikre, at vi ikke ender med for mange borgere på B-holdet uden private velfærdsforsikringer. Der er tale om overordnede idéer til, hvordan løsninger kunne iværksættes og modelleres politisk. Disse idéer kan således kombineres og tilpasses på mange forskellige måder.

Velfærdserklæring med arbejdsmarkedets parter

I Danmark er der en lang tradition for, at arbejdsmarkedets parter tager medansvar for store samfundsmæssige udfordringer.

Regeringen bør indlede drøftelser med arbejdsmarkedets parter om at håndtere det stigende antal ældre med et ændret pleje- og sundhedsbehov ved at indgå en trepartsaftale.

Dialogen bør i første omgang sigte mod en løsning målrettet ældreplejen ved, at der indføres en arbejdsgiverbetalt forsikring eller ordning, der dedikerer midler til omsorgen af den ansatte efter deres pension.

Obligatorisk arbejdsgiverbetalte sundhedsforsikringer og ældre velfærdsopsparing

Der kan indføres obligatoriske arbejdsgiverbetalte sundhedsforsikringer og ældre velfærdsopsparing, hvor sidstnævnte er rettet mod finansiering af et plejebehov senere i livet, når medarbejderen er gået på pension.

Ældre velfærdsopsparingen kunne forvaltes på samme måde, som den arbejdsgiverbetalte pensionsordning forvaltes.

Bidraget betales af bruttoløn inden personlig indkomst. Pensionselskaberne bør gives frihed til, at midlerne investeres sammen med pensionsmidlerne.

Obligatorisk individuelt velfærdsbidrag

Dette forslag går ud på, at der lægges en obligatorisk lønmodtagerbetalt "velfærds"-procent oven i arbejdsgivernes nuværende pensionsbidrag, som lønmodtageren kan anvende til velfærdsforsikringer eller opsparing til egen velfærd, der giver adgang til tilkøbsydelser indenfor sundhed og ældrepleje.

Politikambefaling: Der er behov for politisk fokus pa, hvordan flere selv kan finansiere mere af deres velferdsforbrug

Fradrag for velferdsforsikringer.

For at oge tilskyndelsen til at flere borgere selv tegner sundhedsforsikringer og andre velferdsforsikringer, kan man indfore et nyt forsikringsfradrag malrettet udbredelsen af disse forsikringer. Fradraget indfores som et ligningsmessigt fradrag pa linje med fagforeningsfradraget.

Fradraget vil bl.a. medvirke til, at flere end blot de privatansatte og de ressource- og indkomststerke offentligt ansatte far sundhedsforsikringer.

Flere arbejdsgiverbetalte velferdsforsikringer

For at oge tilskyndelsen til, at flere arbejdsgivere tegner flere velferdsforsikringer, der dækker flere omrader for deres medarbejdere, kan man udvide den nuverende ordning for sundhedsforsikringer, sa arbejdsgiverne ogsa far skattefradrag for flere typer af velferdsforsikringer - fx. arbejdsgiverbetalte tandlageforsikringer.

Kilder:

<https://www.fogp.dk/nyheder/massiv-stigning-2-7-millioner-danskere-er-nu-daekket-af-en-sundhedsforsikring/>

www.esundhed.dk

<https://fm.dk/nyheder/nyhedsarkiv/2023/maj/dansk-oekonomi-klarere-sig-bedre-end-ventet-og-sikrer-et-stoerre-raaderum-frem-mod-2030/>

<https://cepos.dk/abcepos-artikler/0006-danmark-har-oecd-s-hoejeste-skattetryk/>

<https://www.fogp.dk/temaer/sundhedsforsikringer/sundhedsforsikringer-uddybning/>